

Konflikt

Innledning til lærerne

”Konflikter håndteres best med et varmt hjerte og en kald hjerne”

Conflictus betyr sammenstøt, motsetninger. Når flere mennesker er samlet er det naturlig at det oppstår konflikter. Konflikter er nyttige dersom vi lærer noe av dem. Målet skal ikke være å fjerne konflikter, men unngå at konflikten blir destruktiv. En konflikt oppstår når to eller flere personer kjenner på uenighet eller motsetninger seg i mellom. Det medfører ubehag, for minst en av partene, oftest for alle. Det er et behov for endring av situasjonen. Som voksen støtteperson kan du bi-dra til at barn/unge kan klare å finne løsninger de er fornøyd med. Det er viktig å skille mellom person og sak. Å ha strategier for å håndtere konflikter er i seg selv preventivt.

Kanadiske Laurie Storie sier at det fins fem måter å møte konflikter på: Unngåelse, tilbaketrekning, tvang, vold, og forhandling. Sistnevnte er idealet vi tilstreber å bruke i de fleste tilfeller, men er konflikten tilstrekkelig alvorlig kan det være nødvendig med myndighetsutøvelse, f.eks av skolens ledelse.

Konflikter kan plasseres på en skala som går fra ”bagateller” til ”overgrep”. Uinnfridde forventninger kan føre til skuffelser og konflikter. Da kan det være at den vi er ”i konflikt med” ikke en gang vet om det selv.

Kanskje en kan regulere egne forventninger på egen hånd? På den andre siden er det viktig å være bevisst at vi har ulike toleranseterskel for hva vi opplever som vanskelig. Det er alltid den enkeltes opplevelse av situasjonen som bestemmer alvorlighetsgraden. Det er ikke lov å bagatellisere en annens følelser. Mobbing er en ”konflikt” utenfor skalaen. Det skal ikke en gang defineres som konflikt, men som overgrep! Maktforholdene er i ubalanse, og hendelsene gjentar seg over tid. Det er forbudt både på skolen og i samfunnet ellers å trakassere andre. Det kan derfor ikke håndteres som en konflikt.

Å jobbe med konflikter er krevende. Vi møter andre som er ute av balanse, og vi møter våre egne (opp-rørte?)følelser. Det som har skjedd kan få overdimensjonerte proporsjoner. Språket kan være preget av sterke følelser slik at ordvalget vårt gir budskapet uønsket valør. Allikevel skal vi anerkjenne den enkeltes følelser og opplevelser, samtidig som det må settes grenser for atferd. Enhver må få mulighet til å ordne opp i egne konflikter, og alle må lære at de har en plikt til å ordne opp i konflikter de er en del av. Målet med konflikthåndteringen er å finne varige løsninger som ivaretar alle de involverte.

Gjennomføring i klassen

Mål for samlingen

Målene for LINK

Å bidra til styrket selvbilde

Å bidra til opplevelse av tilhørighet

Å bidra til mestring

Kompetansemål for samlingen

Kunnskap: at elevene får kunnskap om at konflikter kan være utviklende, krevende og noen ganger ødeleggende

Ferdighet: at elevene øver på å håndtere konflikter i trygge omgivelser og med voksen assistanse

Verdi: at elevene reflekterer over hva konflikter gjør med de, og hvordan de best kan forholde seg til konflikter

Innledningsritual

Start hver samling på samme måten. Spill gjerne musikk, tenn lys, pynt med blomster, håndhils på alle, eller gjør andre hyggelige ting. Poenget er å signalisere at dette er en link-time, og at link-timer er annerledes enn andre timer.

Dagens gullkorn

Alle forteller om en hyggelig ting de har opplevd siden sist samling. Husk at det er små og enkle hverdagsgledene vi er på jakt etter, ikke grense-sprengende happeninger.

Tema

Presentasjon av tema

Lærer presenterer dagens tema, helt kort. Si noen få setninger om hva samlingen skal handle om. Her kan man plukke ut noe av det som står i innledning til læreren. Innledningen skal bare spore elevene på tematikken og bør derfor ikke ta mer enn noen få minutter.

Vi snakker om tema

Alternativ 1:

Bruk gjerne utarbeidet PowerPoint (PP) som utgangspunkt for samtale om temaet. Under PP-bildene fins det støttespørsmål du kan bruke i samtalen med elevene. Du kan også lage egne spørsmål, men det er viktig at spørsmålene er åpne. De skal legge til rette for refleksjon og felles undring og utforskning. Vi er ikke på jakt etter fasitsvar, men ønsker at barn/unge skal få satt ord på egne tanker, følelser og meninger. Det ikke er et poeng å komme gjennom alle bildene.

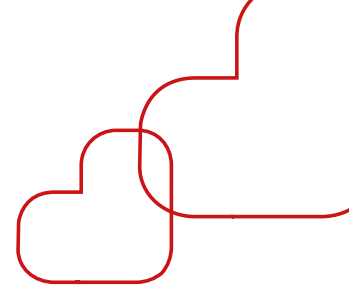
Hvis elevene har mye å snakke om til de første bildene, er det viktigere å bruke tid på disse, enn å avbryte og forte seg videre for å rekke alt.

Alternativ 2:

Leder leser historien om den rød og blå kappen (vedlegg). Den finnes også på denne nettadressen: <http://www.skoletorget.no/abb/samf/konflikt/kappen.htm> Hvis nødvendig kan fortellingen leses to ganger. De som er ekstra kreative kan kanskje "lage ei kappe" ved å henge en rød og en blå stofflengde på hver skulder for å illustrere. Still spørsmål for å sjekke ut om alle har forstått innholdet i historien. Gå deretter gjerne over til de filosofiske spørsmål som er knyttet til teksten.

Vi jobber med tema. Velg, vrak og tilpass

Her kommer mange ulike oppgaver du som lærer kan velge mellom. Det er ikke meningen å gjøre alt som er foreslått. Velg de oppgavene som passer best for din gruppe og for deg som gruppeleder. Vi anbefaler likevel at du velger oppgaver som gjør det mulig å jobbe med temaet på ulike måter, både gjennom aktivitet og samhandling, lek og latter og ikke bare gjennom å snakke.

Den røde og den blå kappen

Les fortellingen (vedlegg) og bruk spørsmålene til fortellingen. Oppfordre elevene til å fortelle om hendelser hvor man har forstått situasjonen helt forskjellig fra andre.

Felles ide-dugnad

Be elevene komme med eksempler på konflikter som kan oppstå på skolen. Lederen noterer alle forslag på tavle/flip-over. Elevene deles inn i grupper på tre og tre. Hver gruppe velger en konflikt de skal spille for de andre. De skal kun spille konflikten, ikke løsninga. Sett av noen få minutter til å diskutere og øve i gruppene.

Når ei gruppe fremfører skal resten av gruppa:

1. Identifisere konflikten
2. Gi positiv tilbakemelding til de som har spilt
3. Komme med løsningsforslag

Hvor mange rollespill man velger å gjennomføre må vurderes, men hvis ikke alle skal, er det lurt å notere hvem som ikke fikk vist sitt. Så kan de være først i neste omgang.

4. Fellesrefleksjon etter rollespillene. La klassen komme med ulike forslag til hvordan konflikter kan løses, på gode og dårlige måter. Alle forslag skrives opp på tavle/flipover.

Gå gjennom lista og vurder fordeler og ulemper med de ulike forslagene.

Filosofiske spørsmål

For de som er ekstra glad i å filosofere.

- Hvordan kan man unngå at en konflikt ender med en vinner og en taper?
- Fins det uløselige konflikter?
- Hvis den ene parten mener han/hun er i konflikt med noen, men den andre parten sier nei, dette er ikke en konflikt. Hvordan forholder man seg da? Hvem kan bestemme om det er en konflikt eller ikke?

Se vedlegget om den røde og den blå kapp. Der er det flere gode forslag til filosofiske spørsmål.

Bare for gøy

Det er et poeng at alle skal le i løpet av en link-time, også når vi snakker om vanskelige ting, ja kanskje særlig da.

Ener og toer

Formål: For gøy og for å øve på å samarbeide, og ikke stikke kjepper i hjulene for andre.

Utstyr: To erteposer eller baller i forskjellige farger.

Elevene står i ring. Annenhver elev er ener og toer. En ener og toeren ved siden av hverandre har hver sin ball/ertepose. Det gjelds å sende gjenstanden sin rundt hele ringen tilbake til utgangspunktet så fort som mulig. Enere skal sende til enere og toere til toere. Lagene sender hver sin vei. Det er ikke lov og hindre det andre laget.

Dette er en liten konkurranse, nesten bare for gøy, men også litt for å øve på å samarbeide, og ikke stikke kjepper i hjulene for andre.

Mens vi står i ring kan vi også ta ei omgang med:

Hviskeleken

Formål: være lydhør for hva andre faktisk sier. Utstyr: Ingenting

En elev tenker ut ei kort setning han skal hviske i øret til sidemannen. Setningen skal hviskes fra den ene til den andre helt til den har gått rundt hele ringen. Når den kommer tilbake til utgangspunktet skal opphavsmannen fortelle hva han hørte, og etterpå hva han egentlig hadde sagt.

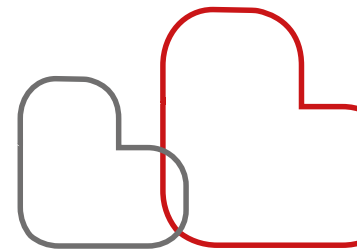
Finn gjerne andre aktiviteter i aktivitetsheftet.

Humorsnutter fra dvd eller youtube.com. Her må en finne alternativ som passer aldersgruppen.

Boka mi

Vi anbefaler at alle elevene har hver sin bok som de bare bruker i link-timene. Denne boka bør se litt annerledes ut enn de vanlige arbeidsbøkene. Tanken er at elevene skal ha ett minne fra hver samling. De kan tegne og/eller skrive, lime inn bilder eller tekster, de kan også skrive hilsener til hverandre. Man kan for eksempel be alle sende boka tre plasser til venstre, og be elevene skrive en hyggelig hilsen til den man har fått boka til. Bare fantasien setter grenser, men husk at arbeidet i boka skal være lystbetont og ikke bære preg av kontroll. Ingen skal oppleve å komme til kort.

Vi anbefaler at læreren samler inn bøkene etter timen og oppbevarer dem på skolen. Dette er for å unngå at noen glemmer boka hjemme eller mister den. På den måten sikrer man at alle elevene kan få boka med seg som et hyggelig minne når de slutter på skolen. Dersom man bruker link gjennom mange år, kan boka bli en skatt full av gode minner.

Forslag til denne samlingen

- Tegn eller skriv om en konflikt du har opplevd.
- Forklar hva en konflikt er.
- Skriv det som står her. Fullfør setningene:
  - Jeg vil løse konflikter/problemer ved å...
  - Jeg skal ikke løse konflikter/problemer ved å...
- Fortell fra et av rollespillene du har sett i dag.
Hvilken løsning ville du valgt i den situasjonen.

- Fortell om en konflikt du er i nå, og beskriv hvordan du kommer til å løse den.
- Skriv minst to ting du har lært i dag.

Det er fint å sette av litt tid til at elevene får vise hverandre litt av det de har i boka si.

Oppsummering

Som oppsummering anbefaler vi krøll-og-kast-oppgaven, eller velg 3 ting.

Krøll-og-kast

Krøll-og-kast-oppgavene finner dere i opplegget for samlingen. Elevene skal svare på spørsmålene anonymt og krøller arket sammen. Spør så hvem som vil være dagens skyteskive. Vedkommende stiller seg opp med ryggen mot gruppa. Resten peper skyteskiva med papirballene sine. Skyteskivas privilegium er at hun/han får lese opp noen av svarene, kanskje tre ark er passelig? Hvis det er populært å være skyteskive, er det viktig at dette går på omgang. Noen synes det er stas når deres svar blir lest opp og vil gjerne si det, andre vil helst ikke gi seg til kjenne. Begge deler er helt greit. Det er lov å komme med positive kommentarer til det som leses opp.

Tre ting

Alle noterer ned 3 ting de husker fra dagens samling, og 3 ting de har lært. Læreren ber noe lese hva de har skrevet. Elevene kan selv velge hva de vil dele.

Neste gang

Fortell hva som er tema neste gang. Si til elevene at hvis det er noe de synes er problematisk med temaet, kan de si ifra til læreren så finner dere løsninger sammen.

Avslutningsritual

Avslutt alltid samlingene på samme måte. Ritualet skal være hyggelige og bidra til at elevene føler seg verdsatt. Et avslutningsritual kan være at alle elevene står i ring og sender klassebåndet i sirkelen mens man spiller et musikkstykke.

Klassebåndet lages ved at alle elever klipper til et tøyestykke på ca.50 cm. Hver elev får velge sitt tøyestykke. De kan eventuelt også få litt tid til å pynte det. Alle båndene knyttes så sammen til en sirkel. Vi foreslår at alle tøyestykkene legges i en haug, og så får en og en elev bind for øynene og trekker hvilket tøyestykke som skal være det neste. På den måten blir rekkefølge og sammensetning tilfeldig. Fordelen med å knytte båndene i stedet for å sy, er at man kan gi rom til nye tøyestykker dersom gruppa får nye medlemmer.

Klassebåndet er et symbol på at alle hører til, at alle har en plass i fellesskapet. Vi er knyttet til hverandre. Derfor er vi avhengig av hverandre og vi velger å ta vare på hverandre. I gruppa skal alle ta plass, og alle skal gi plass. Båndet sirkulerer og binder oss sammen.

Læreren kan også stå i døra og dele ut stå-på-kort eller seigmenn til elevene mens de forlater samlingen.

Stå-på-kort ligger under ekstramateriell.

De kan skrives ut og eventuelt lamineres.

Krøll og kast oppgaven

Konflikt

Svar på en eller flere oppgaver

1. Hva er forskjellen på konflikt og mobbing?

---

2. Fortell om en konflikt du har opplevd?

---

3. Hvordan synes du det er lurt å løse konflikter?

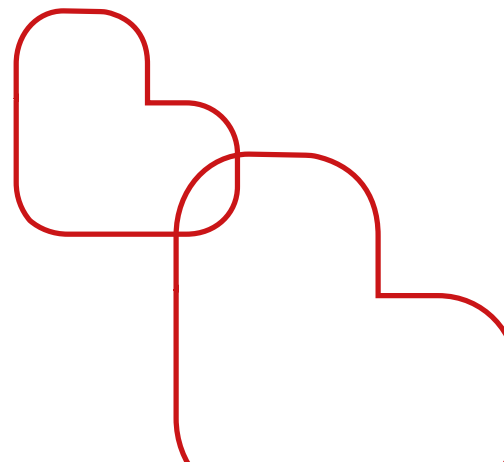
---

4. Er alltid konflikter negativt?

Den røde og den blå kappen

Denne fortellingen er fra Kongo, men kunne ha vært fra et hvilket som helst land. For overalt finnes det gode venner, og de fleste gode venner vil før eller senere begynne å krangle. Men hvordan kan vi vite om vi er gode venner, og hvorfor krangler vi egentlig? Fortellingen kan også iscenesettes som rollespill. Så kan elevene prøve ut alternative løsninger på den prøve vennskapet blir satt på i fortellingen.

Det var engang to venner som hadde vokst opp sammen og lovet hverandre evig vennskap. Da de ble voksne, giftet de seg og de bygget hvert sitt hus rett ovenfor hverandre med kun en liten sti som skilte dem. En dag kom det en luring fra landsbyen. Han hadde fått høre om dette unike vennskapet og bestemte seg for å sette det på prøve. Han kledde seg i en usedvanlig vakker kappe med to farger. Kappen var delt på midten; den var rød på høyre side og blå på venstre side. Ikledd denne vakre kappen vandret han av sted på den smale stien mellom de to vennenes hus. Begge vennene var ute og arbeidet på hver sin lille åker, rett ovenfor hverandre. Luringen plystret høyt der han gikk slik at

de to vennene, på akkurat samme tid, måtte heve blikket fra arbeidet og se på ham som vandret mellom husene deres.

På slutten av dagen, da de avsluttet sitt arbeid, sa den ene vennen til den andre: «Var det ikke en vakker rød kappe den mannen bar i dag?» «Nei,» svarte hans venn; «det var en vakker blå kappe.» «Jeg så mannen helt klart der han gikk imellom oss», sa den første. «Hans kappe var rød.» «Du tar feil», sa den andre; «jeg så den også helt tydelig. Den var blå!» «Jeg vet hva jeg så», insisterte den første; «kappen var rød!» «Du vet ingenting,» svarte den andre sint; «den var blå.» «Jaså», ropte den første, «så du syns jeg er dum! Jeg vet hva jeg så. Den var rød!»

De begynte å sloss, de sparket og slo hverandre, og rullet rundt på bakken mens de skrek. I det samme kom luringen tilbake. Han stilte seg rett foran de to mennene som slo og sparket hverandre, og som ropte: «Vårt vennskap er over.»

Luringen gikk rett mot dem, og viste frem sin vakre kappe. Han lo høyt av deres dumme krangel. De to vennene så hans kappe. De så hvordan den var delt på midten med en rød og en blå side. De to vennene sluttet å sloss og skrek mot mannen med kappen: «Vi har levd som brødre, side om side i hele våre liv. Det er din skyld at vi begynte å kjempe og sloss mot hverandre. Du startet en krig mellom oss.»

«Skyld ikke på meg», svarte luringen; «det var ikke jeg som fikk dere til å krangle. Dere har begge galt og begge rett. Ja, for dere sa begge sannheten. Dere krangler og sloss fordi dere kun så min kappe fra ett synspunkt.»

1. Vennene i historien hadde vært venner hele livet; fra de var gutter til de ble voksne menn. Tror dere at dere kommer til å ha vennene deres så lenge? Hva er det som er fint med å være venn med noen lenge? Hvorfor slutter vi å være venner?
2. Hvordan kan vi vite om noen er vennen vår? Er det noe vi blir avtaler eller er det noe vi bare føler på oss? Kan vi være venn med noen som ikke vil være venn med oss? Må vi ha kjent hverandre lenge for å kunne være venner?
3. Hvordan oppfører venner seg mot hverandre? Er det noen ting venner ikke kan gjøre mot hverandre? Er vi ikke lenger venner dersom vi krangler? Eller er det nettopp vennene våre vi krangler mest med?
4. Luringen mente de kranglet fordi det ikke falt dem inn at begge kunne ha rett samtidig. Men hadde de nå det? Tok ikke egentlig begge feil: for det er jo ikke riktig å si at «kappen er blå» eller at «kappen er rød» når sannheten er at den er både blå og rød! Hva mener du er sannheten om kappen?
5. Hvem hadde skylden for at vennene i fortellingen begynte å krangle? Var det riktig av luringen å teste vennene – de hadde det jo så bra før han kom? Tror dere vennene lærte noe av dette? I tilfelle hva?

Seigmannen

